

Vrienden Natuurtuinen Jekerdal

Beleidsplan 2016 - 2020

Locatie Natuurtuinen:
Drabbelstraat 7 (zijstraat van Mergelweg)
6212 XL Maastricht

Secretariaat:
Koningin Emmaplein 13 B
6214 AB Maastricht

Bankrekening NL42 TRIO 0198 0147 91
BIC TRIONL2U
KvK 61955949

Website: <http://www.vriendennatuurtuinenjekerdal.nl/>

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Geschiedenis
3. Doelstellingen
  - 3.1. Doelstelling zoals genoemd in de statuten
  - 3.2. Detaillering doelstellingen
4. Huidige organisatie
  - 4.1. Algemeen
  - 4.2. Bestuur
  - 4.3. Organisatie
  - 4.4. Werkgroep biologische moestuin
  - 4.5. Werkgroep Permatuin
  - 4.6. Werkgroep Wilde Planten
  - 4.7. Werkgroep Imkerij
  - 4.8. Werkgroep Educatie
5. Middelen
6. Ambities
  - 6.1. Algemene ambities
  - 6.2. Cursussen
  - 6.3. website
7. Financieel beleid

1. Inleiding

Voor u ligt het Beleidsplan 2016-2020 van de vereniging Vrienden Natuurtuinen Jekerdal. In dit document worden de doelstellingen van de vereniging voor de komende periode uiteengezet.

Als vereniging zijn wij voortdurend aan het kijken hoe we de belangen van onze leden en donateurs het beste kunnen behartigen.

Door het lidmaatschap van de vereniging onderschrijven onze leden de statuten van de vereniging welke in het beleidsplan worden verwoord in acties en doelstellingen. Het beleidsplan laat zien op welke wijze wij de komende jaren richting de gewenste situatie werken.

Op basis van concrete en waar mogelijk meetbare doelstellingen is het mogelijk om gefundeerde besluiten te nemen.

Dit geldt niet alleen voor het bestuur, maar ook voor de werkgroepen en alle leden. In het beleidsplan wordt een visie voor de komende jaren vastgelegd. We proberen antwoord te geven op de vragen:

- Waar willen we als organisatie naar toe?
- Hoe willen we dit doel bereiken?
- Welke middelen kunnen we daar voor inzetten?

Aan het einde van de periode zal het bestuur dit beleidsplan evalueren. We hopen dat u zich als lid van de vereniging, donateur, samenwerkende organisatie of al gemeen geïnteresseerde geïnspireerd voelt door dit beleidsplan en ons wilt helpen om de doelstellingen te bereiken.

Het bestuur van de vereniging Vrienden Natuurtuinen Jekerdal

2. Geschiedenis

Het CNME (Centrum voor Natuur en Milieu Educatie), opgericht in 1995, kwam in februari 1996 in het bezit van het terrein van de voormalige stadskwekerij van de Gemeente Maastricht aan de Drabbelstraat.

In de periode 1996-2003 was het terrein nog niet opengesteld voor bezoekers. Het bestaande gebouw was namelijk zwaar onderkomen en een groot deel van het terrein was betegeld.

Nadat het westelijk gedeelte van het terrein was opgeschoond en braak lag werd begonnen met het inzaaien en planten van diverse inheemse plantensoorten.

Er staan hier tegenwoordig ruim 150 plantensoorten. Het noordelijk deel van het terrein werd bestemd voor de inrichting van moestuinen.

Vrijwilligers werken vanaf 1996 in de natuurtuinen.

De jaren 2002 en 2003 stonden in het teken van de realisering van het huidige gebouw en kreeg het terrein de naam Natuurtuinen Jekerdal.

Het aantal activiteiten en initiatieven is in de loop der jaren verder uitgebreid. Zo kwamen er een wand voor solitaire bijen en een imkerij. Voor kinderen kwam er aan de westzijde een kindernatuur tuin met een zitkuil en een kruipgang van wilgentakken. In deze kindertuin is in 2014 ook een waterput gegraven.

Elders op het terrein werd een blote voetenpad aangelegd. Er is tegenwoordig een kindernatuurclub en regelmatig brengen schoolklassen een bezoek aan de natuurtuinen.

Waren er voorheen allemaal aparte moestuintjes is dit sinds 2009 een gezamenlijke samenwerk moestuin. Deze moestuin kent een grote diversiteit aan gewassen, waaronder veel vergeten groenten. Een hoek van de moestuin is in gebruik als medicinale kruidentuin. Hierin staan veel planten die elders op het terrein niet bloeien.

In april 2014 is er een nieuw project bijgekomen in de Natuurtuinen: de permatuin, een eetbare bostuin die ook het contrast met een gewone moestuin wil laten zien.

Op 25 november 2014 is de vereniging Vrienden Natuurtuinen Jekerdal door en voor de vrijwilligers officieel opgericht.

3. Doelstellingen

3.1. Doelstellingen zoals genoemd in de statuten

De vereniging heeft ten doel:

- het ondersteunen van het CNME (Centrum voor natuur en milieueducatie Maastricht en regio) bij de inrichting en het beheer van de Natuurtuinen,
- het bevorderen van de betrokkenheid van haar leden bij de Natuurtuinen, alles in de ruimste zin van het woord.

3.2. Detaillering doelstellingen

Samen willen wij middels de Natuurtuinen als voorbeeld dienen op het gebied van Natuur, Milieu en duurzaamheid. Door onze omgeving te inspireren, prikkelen, stimuleren en informeren hopen wij meer bewustzijn en enthousiasme te creëren zodat mensen zelf actiever worden door:

- Het helpen inrichten en beheren van de Natuurtuinen Jekerdal
- Het bewustmaken van de inwoners van Maastricht en omgeving ten aanzien van de natuur en het milieu. Alsmede aan hun kennis overdragen en natuurbeleving meegeven.
- Het samenwerken met lokale en landelijke organisaties en verenigingen voor het behouden en beschermen van natuur en milieu.

4. Huidige organisatie

4.1. Algemeen

De statuten van de vereniging zijn op 25 november 2014 vastgesteld door mr. Raoul Marie Joseph van Gent, notaris te Maastricht

De vereniging kent leden, ereleden en donateurs.

Onze vereniging bestaat uitsluitend uit vrijwilligers en heeft geen winstoogmerk.

Voordat een potentiële vrijwilliger in de Natuurtuinen Jekerdal mag werken volgt eerst een gesprek met het Centrum voor Natuur en Milieu Educatie, CNME.

Na dit gesprek en ondertekening van een CNME vrijwilligersverklaring is iedere vrijwilliger in de Natuurtuinen via het CNME verzekerd tegen ongevallen en wettelijke aansprakelijkheid. Vrijwilligers in de Natuurtuinen Jekerdal kunnen vervolgens lid worden van de vereniging Vrienden Natuurtuinen Jekerdal.

Wanneer een 'situatie voor de verzekering' zich onverhoeds voordoet, dient men altijd contact op te nemen met de coördinator Natuurtuinen van CNME.

4.2 Bestuur

Thans bestaat het bestuur uit een voorzitter, een penningmeester en een secretaris en twee leden.

Het bestuur van de VNJ is gebaseerd op onze statuten en huishoudelijk reglement. Daarin vervult de Algemene Ledenvergadering (ALV) een centrale rol. Deze bepaalt hoe we zijn georganiseerd en welk beleid we voeren.

Het algemeen bestuur legt verantwoording af aan de ALV over het gevoerde beleid. De dagelijkse gang van zaken wordt bewaakt door een dagelijks bestuur bestaande uit de voorzitter, secretaris en de penningmeester.

Het algemeen bestuur kan aan de ALV voorstellen een of meerdere werkgroepen in te stellen. VNJ kent momenteel 5 werkgroepen die actief zijn op velerlei terreinen. Binnen het algemeen bestuur is een taakverdeling afgesproken die bepaalt welke bestuursleden regelmatig contacten onderhouden met de verschillende werkgroepen.

Bestuursleden

Voorzitter: Joke Groenewegen

Secretaris: Annette Wieringa

Penningmeester: Ton Jans

Bestuurslid: Wilbert de Goey

Bestuurslid: Batoul Ajdadilish

Beloningsbeleid

Het bestuur ontvangt geen beloningen of vergoedingen voor hun bestuurswerk

4.3 ORGANISATIE

Er zijn 5 werkgroepen, te weten:

- Biologische Moestuin
- Permatuin
- Wilde planten
- Imkerij
- Educatie

De vereniging is vertegenwoordigd in de volgende formele overlegstructuren:

1. Overleg met de directie van CNME, minimaal 2x per jaar
2. Overleg met de CNME coördinator Natuurtuinen Jekerdal, periodiek
3. Overleg op netwerkvondens

Actuele activiteiten

- Inrichten en beheren van de biologische moestuin met wisselteelt
- Inrichten en beheren van de ecologische Permacultuurtuin
- Inrichten en beheren van verschillende milieus met in totaal 200 wilde planten
- Beheren imkerij
- Het aanbieden en/of begeleiden van educatieve programma's voor de jeugd
- Geven van rondleidingen door de Natuurtuinen
- Gastvrij ontvangen van bezoekers
- Binding met geïnteresseerden en tuinliefhebbers via onze website
- Samenwerken met andere verenigingen
- Begeleiden van moeilijk te plaatsen werknemers en re-integratie
- Organiseren van open dagen, plantenruilbeurzen e.d.

Elke werkgroep stelt zijn eigen beleid op waarin doelen, taken en ambities worden omschreven. Deze zijn in lijn met de algemene doelen, taken en ambities van de VNJ. In de volgende paragrafen staan per werkgroep doelen en taken benoemd.

4.4 Biologische moestuin

In 2011 heeft Antoon Lambreghts van VELT de huidige moestuin ontworpen. Het eerste jaar was de grond keihard en is er veel energie verbruikt om de percelen aan te leggen. Antoon kwam wekelijks vanuit Etten-Leur naar Maastricht om de moestuingroep te helpen. Zijn teeltplan gebaseerd op wisselteelt is nog steeds in gebruik. Er zijn slechts een paar kleine aanpassingen gedaan. In 2012 heeft Antoon zijn ondersteuning geleidelijk afgebouwd. De laatste drie jaar werkt de moestuingroep zelfstandig.

Doel:

- Realiseren van een biologische moestuin met wisselteelt die als voorbeeldfunctie dient voor de bewoners van Maastricht en omgeving
- Kringlopen zoals compost inzichtelijk maken
- Bezoekers informeren over mogelijkheden voor de thuissituatie
- Opleiden nieuwe leden

Projecten 2015

- De moestuingroep kijkt terug op een vruchtbaar jaar. Zij heeft elke donderdag buiten kunnen werken. In het begin van het jaar is er wel binnen gewerkt aan mozaïektegels om de percelen aan te duiden.
- Afgelopen jaar is er veel aandacht aan de grond besteed. Het was tenslotte “Het jaar van de bodem”. De moestuingroep heeft dankbaar gebruik gemaakt van de compost van de ‘compostmeester’. Haar streven is de grond zoveel mogelijk bedekt te houden, net zoals dat gebeurt in de natuur. In de loop der jaren is de grond aanzienlijk verbeterd. Nieuw is dit jaar haar bladcompost die heel goed gelukt is en die zij gaat gebruiken om zaaigrond samen te stellen. Komend jaar zou zij een proef kunnen doen met compostthee.
- Bij het zaaien is dit jaar door de moestuingroep wat meer rekening gehouden met de maanstand en zij heeft de indruk dat het ook wel werkt. Zij probeert er in het nieuwe seizoen weer rekening mee te houden. Nieuwe soorten waren vooral exoten zoals bataten, crosne (Japanse andoorn) en knolcapucien. De opbrengst was niet erg groot maar volgend jaar wellicht meer, dat was met de oerprei ook het geval. Nieuw voor komend seizoen: apios (een vlinderbloemige met eetbare knol) en de golden amarant.

Plan 2016

- Speciale aandacht gaat in 2016 uit naar de kool. Er is een zuurkoolpot, een koolschaaf, een stamper en een tang aangeschaft. Er is nu voldoende witte kool nodig. In november zal de moestuingroep een workshop zuurkool maken organiseren voor VNJ leden.

4.5 Permatuin

De Permatuinwerkgroep is opgericht in april 2014, een nieuw project in de Natuurtuinen. Zij richt zich op het ontwerpen en aanleggen van een eetbare bostuin en wil daarmee ook het contrast met een gewone moestuin laten zien.

In het voorjaar van 2014 is de werkgroep Permatuin van start gegaan met het bepalen van het bodemtype aan de hand van indicatorplanten en een bodemanalyse. Er is geïnventariseerd welke functies de permatuin krijgt en welke elementen deze functies gaan vervullen.

De zomer van 2014 stond in het teken van de grondwerkzaamheden: uitgraven vijver (waarvan later toch besloten wordt hem leeg te laten en tot nieuw microklimaat te creëren) en opbouwen heuvel voor het creëren van microklimaten. In het najaar is compost verspreid en ingezaaid met groenbemesters. Tevens is de zuidzijde van de heuvel bekleed met maaskeien als warmtebuffer voor warmte minnende planten en zithoek in de winter. In het aangrenzende speelbos is ruimte gemaakt voor een paddenstoelenhoek.

Projecten 2015

- Er zijn 15 bomen aangeplant (fruit- en notenbomen) en ook fruitstruiken. Voor de aankoop ervan zijn sponsors gevonden.
- Omdat het sluiten van kringlopen een van de grondslagen is van de permacultuur is de werkgroep Permatuin het composteringsproces van de totale tuin gaan beheren; al het organisch materiaal van de Natuurtuinen is gecomposteerd en hergebruikt en dus niet meer afgevoerd door het team ecologisch beheer van het CNME.

Plannen voor 2016 :

- Infobord maken bij de permatuin
- Aanplant van nieuwe bomen en struiken.
- Uitzoeken welke vaste planten we in de boomcirkels willen planten/zaaien.
- Verder uitbouwen van de stenen banken.
- Composteren
- Bezoekje aan Urban Gardening (in de Jekermoos tuin)

4.6 Wilde planten

Het werken in een werkgroep met af en toe overleg was een nieuw fenomeen voor de vrijwilligers van de wilde plantentuin. De vrijwilligers werden begin 2015 nog aangestuurd door de coördinator Natuurtuinen Jekerdal van het CNME.

De wilde plantentuin omvat alle gedeelten van de Natuurtuinen die niet tot de moestuin of de permatuin horen, zo ook alle hagen en wilgen, de paden en bestrating.

Om zicht op het geheel te krijgen zijn dit jaar door de coördinatoren van de werkgroep samen met de coördinator Natuurtuinen Jekerdal de werkvelden in de wilde plantentuin geïnventariseerd. En er is een jaaroverzicht van werkzaamheden aangaande die werkvelden gemaakt.

In samenspraak met de werkgroep is er per werkveld in kaart gebracht wie zich voor dat deel in de tuin mede verantwoordelijk voelt om er op de juiste tijd (samen met anderen!) aandacht aan te besteden.

Inmiddels stuurt de 1^e coördinator van de werkgroep het werk aan door wekelijks een schema met werkzaamheden voor de komende week vast te stellen en rond te sturen aan de leden van de werkgroep. Die taak ligt niet meer bij de coördinator Natuurtuinen Jekerdal. Er is gedurende het jaar meer samenwerking en cohesie in de groep vrijwilligers van de wilde plantentuin ontstaan.

Projecten 2015

- De Stenenwal, de schuilplek voor padden en hagedissen is uitgebreid.
- De ruimte rond en tussen de maaskeien zijn van een dikke laag grind voorzien.
- Het dambord is aangepakt vanwege het vele onkruid tussen de tegels: de grond onder de paden is schoongemaakt en deels afgegraven. De grond is geëgaliseerd en de tegels zijn opnieuw gelegd. De paden zijn hier en daar verbreed en rolstoeltoegankelijker geworden. Er zijn nu 8 percelen.
- Het blote voetenpad is van gele voetenbordjes als wegwijzers voorzien.
- De puinberg is verder voltooid.
- Van de druiven die geplukt zijn is met behulp van deskundigen wijn gemaakt.
- Er is een workshop geweest over de wilde plantentuin, gegeven door de coördinator Natuurtuinen Jekerdal.

Plannen voor 2016

- Jaaroverzicht van werkzaamheden zal op de website geplaatst worden.
- Samenwerking met team ecologisch beheer van het CNME zal van start gaan. Twee medewerkers van het team komen een dag per week in de Natuurtuinen werken om heggen, bestrating, wilgen e.d. aan te pakken. Vrijwilligers kunnen desgewenst meewerken. Er zal per kwartaal door de coördinatoren van de werkgroep met het team en de coördinator Natuurtuinen Jekerdal overleg zijn.
- Van het kwekerijgedeelte zal door de vrijwilligers bekeken worden welke delen bewaard blijven en zoveel mogelijk ontdaan zullen worden van gras en berenklaauw. Rest zal door team beheerd worden als graslanden.
- 12 maart helpt de vereniging (dus ook leden van de werkgroep Wilde Plantentuin) mee op NL.doet.nl in de Natuurtuinen : aanpakken van geveltuinen, boomspiegels, deel onder de druiven en eventueel snoeiwerk. Mogelijk geven vrijwilligers een rondleiding aan bezoekende vrijwilligers.
- In overleg met de coördinator Natuurtuinen Jekerdal is er afgesproken dat er verspreid over het jaar workshops komen over plantherkenning (herkenning van het blad, de bloem en het zaad) voor alle leden van de vereniging.

4.7 Imkerij

De initiator van de imkerij heeft tien jaar lang in de Natuurtuinen gewerkt aan de opzet van een bijenstand die ook geschikt was om aspirant imkers de mogelijkheid te bieden het vak van imker in de praktijk te leren. En om lessen te geven aan bezoekers en schoolklassen, in de Natuurtuinen.

Dat is ook dit jaar weer diverse keren gebeurd en meerdere mensen hebben aangegeven het imkeren te willen leren.

Zij hebben enkele keren als werkgroep een bijeenkomst gehad om de praktische kant van het imkeren te kunnen bekijken.

Om het voortbestaan van de imkerij te waarborgen worden er door de imkers in de Natuurtuinen contractuele afspraken gemaakt met het CNME.

Vanwege de continuïteit van de imkerij in de Natuurtuinen zal worden getracht meer imkers in de Natuurtuinen te krijgen.

4.8 Educatie

Onder deze werkgroep vallen vrijwilligers die met kinderen werken, (begeleiders van de kindernatuurclub van het CNME en begeleiders van de CNME, lessen: Kleine Beestjes en Speurneus Spinnenweb) maar ook de gastvrouwen/heren. En de rondleiders zullen daar komend jaar ook deel van uitmaken.

Er is afgelopen jaar vergaderd, ook met het de coördinator Natuurtuinen CNME, o.a. over de veiligheid in de tuin voor de kinderen en over verantwoordelijkheden van ouders en begeleiders.

De wekelijkse kindernatuurclub heeft een volle groep. Kinderen zijn enthousiast. Na de zomervakantie heeft de kindernatuurclub even stil gelegen door het vertrek van 2 begeleiders, maar na actieve werving van nieuwe vrijwilligers, is hij weer van start gegaan.

Projecten 2014/2015

- Op 3 december 2014 is de touwpomp in de speelnatuur ingewijd
- Op 3 juni 2015 zijn de leemoventjes in de speelnatuur in gebruik genomen.
- Inleefatelier El Rama was in juni 2015 twee weken in de Natuurtuinen.
- Vrijwilligers hebben voor het eerst een schoolreisje op de Natuurtuinen begeleid.

Plannen voor 2016

- In het komend jaar zullen rondleidingen door vrijwilligers i.p.v. door de coördinator Natuurtuinen Jekerdal gegeven worden.
- Aandachtspunt blijft: veiligheid
- Een van de vrijwilligers van de kindernatuurclub hernieuwt haar kinder-EHBO (door CNME bekostigd)
- Een mogelijkheid voor een kabouter pad voor jonge kinderen wordt onderzocht.
- Een mogelijkheid van een combinatie van water en zand bij de pomp wordt onderzocht.
- De boeken in de Natuurtuinen zijn geïnventariseerd. De bibliotheek zal van start gaan. Drie leden zullen aan de uitleen meewerken en haar bestand zal op de website geplaatst worden.

5. Middelen

CNME beheert de Natuurtuinen Jekerdal en stelt alles wat nodig is om de Natuurtuinen te onderhouden en in te richten ter beschikking.

Denk hierbij aan gereedschappen, zaden, planten e.d. maar ook ruimtes van het gebouw incl. koffie en thee en scholing.

6. Ambities

6.1 Algemene ambities

De VNJ wil de koers die is ingezet voortzetten.

Dat resulteert in een aantal ambitieuze doelstellingen welke de komende periode gerealiseerd moet worden.

In het algemeen streeft de VNJ naar het beter uitdragen van het behoud van natuur en milieu en het kweken van meer belangstelling en begrip voor natuur bij jong en oud. Hiervoor is een grotere naamsbekendheid en een uitbreiding van het aantal leden noodzakelijk.

Voor het aantrekken van nieuwe leden is het werven van groot belang.

Het aantal bezoekers van de Natuurtuinen Jekerdal is tijdens de open uren nog steeds zeer beperkt. Het streven is het bezoekersaantal van de Natuurtuinen en onze activiteiten te verhogen. Op deze manier kunnen meer mensen bereikt worden om hen bewust te maken van natuur en milieu.

Daarnaast is een algemeen streven de werkgroepen en het bestuur beter bemand te krijgen, dus een uitbreiding van actieve leden. Bij vervanging van bestuursleden wordt nadrukkelijk gestreefd naar verjonging van het bestuur.

Samengevat:

- Verder en breder uitdragen van behoud van natuur en milieu;
- Grotere naamsbekendheid en verruiming van het werkgebied;
- Uitbreiding ledenaantal en aantal actieve leden;
- Samen werken met andere verenigingen;

6.2 Workshops

Een toekomstig doel is het geven van workshops om kennis over te dragen en mensen in contact te brengen met onderwerpen op het gebied van natuur en milieu. Bijvoorbeeld: zelf compost maken, zelf zuurkool maken, kruiden als medicijn gebruiken

6.3 Website

De website van VNJ zal nog actiever worden gebruikt om mensen geïnteresseerd te maken voor Natuur, milieu en duurzaamheid. Te denken valt aan korte filmpjes van activiteiten, workshops e.d. in de Natuurtuinen.

7. Financieel beleid

Inkomsten komen uit contributies, onkostenvergoedingen voor leden bij projecten en donaties/giften. De uitgaven zullen nooit de inkomsten overstijgen.

Maandelijks ontvangen alle bestuursleden een financieel overzicht van dat moment zodat iedereen steeds volledig is geïnformeerd.

Een Kascommissie, vastgesteld in de ALV, controleert in januari de financiële gegevens van onze vereniging.

Bij eventuele opheffing van onze vereniging zal het eventuele positieve kassaldo naar een gelijkwaardige vereniging met ANBI status worden overgemaakt.

Jaarverslag 1e verenigingsjaar 2014/2015		
25-11-2014 start vereniging - in Kas	€ -	
Onkostenvergoedingen vrijwilligers bij 3 projecten	€ 425,00	
Donaties & giften	€ 255,00	
Contributie leden	€ 247,00	
Sponsoring bomen Permatuin	€ 178,00	
Inschrijving Kamer van Koophandel		€ 50,00
Kosten website		€ 33,96
Kosten gemeenschappelijke lunches		€ 27,25
Kosten educatief uitstapje leden VNJ		€ 96,00
Kosten Triodos bankrekening		€ 77,17
31-12-2015 in Kas		€ 820,62
	€ 1.105,00	€ 1.105,00

Financiële begroting 2016		
01-01-2016 In Kas	€ 820,62	
Onkostenvergoedingen vrijwilligers bij projecten	€ 0,00	
Donaties & giften	€ 100,00	
Contributie leden	€ 200,00	
Kosten website		€ 16,98
Kosten gemeenschappelijke lunches		€ 50,00
Kosten educatieve uitstapje(s) leden VNJ		€ 250,00
Kosten Triodos bankrekening		€ 120,00
Onvoorzien		€ 83,64
Vermogen		€ 600,00